

שיחת השבוע

יוצא לאור על-ידי
צעירי אגודת חב"ד – המרכז
עורך: מנחם ברוד
יו"ר: הרב יוסף יצחק אהרונוב

ספרים

משנתו של הרבי

מאת הרב אליהו מאיר אליטוב
בהוצאת המחבר

ספר ראשון מסוגו שמנסה לברר את אופי משנתו התורנית של הרבי, היקפה, תוכנה, מאפייניה ושיטת הלימוד המיוחדת שלה. 25 פרקים, 507 עמ'. טל' 052-7135202.

שירת הים

מאת יאיר חרל"פ

בהוצאת הקרן להנצחת הרב חרל"פ

סיפור חייו ותיאור דמותו של הרב יעקב משה חרל"פ, רבן של השכונות שערי חסד ורחביה בירושלים. את החומר אסף נינו, יאיר. 584 עמ'. טל' 02-9972243.

אמונה סדורה

מאת מנחם שמשי

בהוצאת המכון התורני אלון מורה

בירור ענייניו של חג הסוכות, מצוותיו המיוחדות, החג בזמן המקדש ועוד. 392 עמ'. טל' 02-9973905.

בדחנא דמלכא

מאת משה אליהו ש'

בהוצאת המחבר

אמרות וסיפורים שנונים ומלאי הומור עמוק, מאדמו"רי החסידות ומהחסידיים הגדולים לחצרותיהם. 252 עמ'. ת"ד 57773 ירושלים.

זמני השבוע

ניוווק	דטרויט	מיאמי	לוס אנג'לס	כניסת השבת
7:22	8:01	7:30	7:11	
8:21	9:01	8:22	8:06	צאת השבת

פרקי אבות: פרק 1

מבצע ארצי לבדיקת מזוזות *3770

כתובת המערכת: ת"ד 14 כפר חב"ד 60840
טל' 072-2770100 • פקס 03-9606169
www.chabad.org.il • chabad@chabad.org.il
אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ולכשרות

נא לשמור על קדושת הגיליון

ההורים דורשים יותר יהדות

חשוב להכשיר את הילדים לעולם המחר, אבל יותר מכול חשוב להכשירם להיות יהודים ולהחזיר בהם את הערכים שקיימו את עמישראל לדורותיו

הציבור יודע להעריך חינוך טוב. יום הלימודים הראשון בביתר (צילום: מנדי הכטמן)

ת"ר שהיה מבקר בארץ בשנה האחרונה היה מתרשם שהבעיה המרכזית של החינוך בישראל היא מידת לימודי ליב"ה בחי"נוך החרדי. לא הכול מבינים שה'דאגה' כביכול לתלמידי מערכת החינוך החרדית אינה אלא מסווה לשאיפה לתקוף את הציבור החרדי ולפגוע בו.

אך למרות כל המתקפות, הגידול של החינוך החרדי הוא מעל ומעבר לגידול הטבעי של הציבור. אחוז גבוה מתלמידי בא מקרב

משפחות לא-חרדיות, שמעדיפות בכל זאת חינוך של תורה ומצוות. זה אומר שני דברים: ראשית, הציבור יודע להעריך חינוך טוב; ושנית, הציבור מאוכזב ממערכת החינוך הממלכתית.

מגמה חד-משמעית

עם כל חשיבותם של מקצועות מסויימים, אין הם אלא כלים בלבד, שאותם אפשר לרכוש גם בשלב אחר. עובדה היא שבוגרי החינוך החרדי משלימים בקלות בבוא העת את הידיעות החסרות להם. אולם הקניית עולם ערכים יהודי אי-אפשר לדחות לגיל מבוגר.

הסקרים משקפים את רצון רוב עצום בציבור להענקת יותר ערכים יהודיים בחינוך. בסקר האחרון של מכון גוטמן נשאלו הנחקרים: "האם אתה בעד או נגד תוספת של לימודי יהדות בבתי-הספר של החינוך הממלכתי הכללי?". 71% השיבו "בעד" או "בהחלט בעד". המגמה מעניינת עוד יותר, כי על אותה שאלה שהוצגה לפני עשר שנים השיבו בחיוב 60% מהנשאלים.

יותר ויותר הורים כואבים את ניתוקו של הנוער משורשיו. הדור הצעיר אינו מכיר אפילו את סיפורי התורה על האבות ועל חיי בני-ישראל. רבים אינם יודעים מהו 'שמע ישראל' ומהי תפילת 'שמונה-עשרה'. שמות של חכמי ישראל מפורסמים מההיסטוריה היהודית נענים בהרמת גבה ובמבוכה. ודאי שאי-אפשר לצטט באוזני

הצעירים האלה פסוקים מהתנ"ך ומטבעות לשון מהמשנה, בלי להסביר תחילה את משמעותם.

ההתנתקות ממקורות היהדות גוררת הידרדרות גם בערכים אנושיים בסיסיים. אתה רואה איך ילדים מדברים אל הוריהם, ואתה תמה מה נותר מהדיבר "כבד את אביך ואת אימך". ואם אין כבוד להורים ושום דבר כבר אינו קדוש, מה הפלא שגם עוד ציוויים בעשרת הדיברות, 'לא תרצח' וכדומה, מופרים, כפי שאנחנו רואים ושומעים יום-יום את החדשות המעציבות על מצב הפשיעה בארצנו.

לאן לנסוע

מה הערך של הוראת מקצועות, טכנולוגיות ומדעים, אם התלמידים אינם זוכים לקבל כיוון ומשמעות לחייהם? הדבר דומה להקניית תורת הנהיגה והפעלת מערכתיה של מכונית, בלי להנחות את הנהג לאן עליו לנסוע. אמנם הוא יודע לנהוג היטב, אך כשהוא מתניע את המכונית הוא נוסע ונוסע, ואין לו לאן.

חשוב ללמד מקצועות טכנולוגיים ולהכשיר את הילדים לעולם המחר, אבל יותר מכול חשוב להכשירם להיות יהודים ולהחזיר בהם את הערכים שקיימו את עמישראל לדורותיו. 'מדינה יהודית' אינה נקבעת על-ידי הדמוגרפיה בלבד, אלא על-ידי עולם ערכים יהודי. זה תפקידה האמיתי של מערכת החינוך.

תלוי מה עושים בעץ

בדבר. לכן יש עץ שנאסר בבית המקדש ויש עץ שחייב להיות בבית המקדש.

למה לדחות

מזה יש ללמוד הוראה בעבודת האדם, שכל המניעות והעיכובים שיהודי נתקל בהם באשר להנאה מענייני העולם הזה, אין הפירוש שהדברים האלה אינם שייכים כלל ליהודי (שכן אילו באמת לא היו שייכים אליו, לא היה הקב"ה גורם לאדם להיתקל בהם), אלא שיש דברים שאפשר להשתמש בהם 'לקורות', ויש דברים שנועדו 'למאכל'.

אם יהודי יחשוב שכל מטרת הדברים הגשמיים היא 'לקורות' - לבנות מהם מקדש לקב"ה - יקבל אותם מיד, ויוכל להפיק מהם את התועלת הרצויה. לעומת זה, אם יחשוב משבה שאינה רצויה ('למאכל') - הדבר יידחה לשלוש שנים, כמו איסור 'ערלה'. ועל זה נאמר הפתגם: חסיד הוא פיקח, ובידעו שסוף כל־סוף יצטרך לעשות את הדבר, אינו דוחה זאת למחר, אלא עושה אותו היום!

(תורת מנחם כרך מד, עמ' 232)

ותלית אותו על עץ": כשיהיה איש צדיק, שאין לו משפט מוות, מכיוון שלא עשה רע ולא חטא, ובכל־זאת 'והומת', ותלית אותו על עץ" - תלה את מיתתו ב'עץ', עץ הדעת, שגזר מיתה על כל בני־האדם.

שימוש מותר

שני ההיבטים האלה שבעץ קיימים גם בעץ פרי בימינו. המשנה אומרת: "הנוטע לסייג ולקורות, פטור מן הערלה". כלומר, מי שנוטע עץ כדי שישמש גדר או כדי לעשות ממנו קורות לבניין - אין איסור ערלה חל על פירותיו. הרמב"ם מסביר: "שהדבר תלוי בדעתו של נוטע".

וכך גם בעץ הדעת, שכאשר אדם הראשון אכל את פירותיו בשעה שהדבר נאסר - זה נעשה מקור המוות והחטא, אולם אף באותה שעה היה אפשר להשתמש בו 'לקורות', לבנות ממנו בית, שעליו נאמר "תפארת אדם לשבת בית" - זה בית המקדש.

כי הכול תלוי בדעתו של האדם ובשימוש

בפרשתנו מופיע האיסור: "לא תיטע לך אשרה, כל עץ, אצל מזבח ה' אלוקיך". הקב"ה אסר לנטוע עצים באזור המזבח ובית המקדש. עם זה, לעצים היה מקום נכבד בעבודת המקדש ובבנינו. העץ שימש לבניין המקדש (שהרי בית המקדש היה בנוי מאבנים ומעצים), ועל המזבח הונחו 'עצי המערכה', שעליהם הקריבו את הקרבנות.

מכאן אנו למדים שיש שני סוגים של 'עץ' - יש סוג שהוא דבר שלילי ואסור, ויש עץ שהוא דבר חיובי ונחוש.

המן והעץ

בגמרא מופיע העץ כמקורו של המן הרשע. הגמרא שואלת: "המן מן התורה מניין?", והיא משיבה שהמן מרומז בפסוק שאמר הקב"ה לאדם הראשון: "המן העץ (אשר) ציוויתך לבלתי אֶכֶל מִמֶּנּוּ אֲכַלְתָּ".

כמורכן מצאנו שהאריז"ל מייחס את מותם של צדיקים ל'עץ'. כך הוא מפרש את הפסוק "וכי יהיה באיש חטא משפט מוות והומת,

אמרת השבוע

עצה נכונה

כאשר רבי יהושע־לייב דיסקין שימש רב בבריסק היה שם שוחט שהרב לא רצה לאכול משחיטתו, מכיוון שהאיש לא היה ירא־שמים כראוי, אך גם לא רצה לפסול אותו, שכן השוחט היה מומחה בהלכות שחיטה. תלמידי הרב מצאו פתרון: הם סידרו בעבור השוחט עבודה שתוכל לספק לו פרנסה טובה יותר.

הלך השוחט להתייעץ עם הרב, וכשהרב שמע את פרטי הדברים יעץ לו להישאר בעבודתו הקיימת, שכן העבודה החדשה אינה נראית מבוססת כראוי.

תמהו התלמידים לפרש הדבר. הסביר רבי יהושע־לייב: "התורה מזהירה 'ולא תונו איש את עמיתו', שאסור לתת לאדם עצה שאינה הוגנת לו. כשהאיש בא להתייעץ איתי, עלי ליעץ מה טוב לו ולא מה טוב לי".

פתגם חסידי

"רוצה אני שתימנעו מהחטא לא רק בגלל שהוא אסור, אלא שתהיו עסוקים כל־כך בענייני תורה ומצוות עד שלא יהיה לכם זמן לחשוב על חטא" (רבי מנחם־מענדל מקוצק)

תמימות | מאת הרב אליעזר ברוד

מן המעיין

אחדות עם כלל ישראל

תהיה תמים ושלם עלידי שתתאחד עם כלל ישראל, מתוך אהבת ישראל. שכן כל ישראל הם כגוף אחד גדול, וכשם שאיברי הגוף כוללים זה מזה, ולכן אפשר לרפא איבר אחד עלידי שמכניסים תרופה באיבר אחר, כך כל הנשמות כלולות זו מזו ומשלימות זו את זו.

(הצמח צדק)

חיבור ענייני העולם

האות ת היא האות הרחוקה ביותר מהאות א, הרומזת לקב"ה, 'אלופו של עולם'. האות ת רבתי של 'תמים' רומזת שיש לקשר ולחבר גם את ענייני העולם עם ה' אלוקיך. אהבה או יראה בענייני העולם צריכות להביא לידי אהבת ה' ויראתו.

(כתר שם טוב)

חכמה לשם תמימות

רבי נפתלי מרופשיץ אהב את דרך החידוד והרבה באמרי שפר. יום אחד העיר לו רבו החוזה מלובלין שבתורה נאמר "תמים תהיה עם ה' אלוקיך" ולא נאמר "חכם תהיה", ומכאן שגדולה התמימות מן החכמה. נענה רבי נפתלי: כדי להיות 'תמים' עם ריבונר־שליעולם צריכים חכמה רבה.

להיות עם ה'

"תמים תהיה עם ה' אלוקיך" (דברים יח,ג). אם תהיה "עם ה' אלוקיך" - תהיה תמים, שלם, ולא יחסר לך דבר.

(רבי לוי־יצחק מברדיצ'ב)

גם בהיותך לבדך

אף בחדרי חדרים, כשאינ אדם רואה אותך ואתה "עם ה' אלוקיך" בלבד - גם אז "תמים תהיה עם ה' אלוקיך".

(אלשיך)

לחדור לפנימיות

עבודת הבורא צריכה להיות תמימה. עליה להקיף את כל מהותו של האדם. ושני עניינים בזה: העבודה צריכה לחדור גם לפנימיותו, שיהיה 'תוכו כבד', והיא צריכה להיות גם מצד הנפש הבהמית, וכמאמר (משנה ברכות פרק ט,ה), "בכל לבבך - בשני יצריך".

(אור התורה)

שלמות האיברים

יש לפעול שהנפש תהיה תמימה ושלמה ושהאדם לא יהיה 'מחוסר איבר'. כשם שיש תרי"ג פרטים בגוף, רמ"ח איברים ושס"ה גידים, כמורכן יש בנפש תרי"ג 'איברים', ושלמותם של האיברים האלה תלויה בקיום תרי"ג מצוות התורה.

(לקוטי תורה)

שפט
ושילם

הוויכוח הקולני בין השניים הפר את שלוות הבוקר. שמש בית'הדין פתח את הדלת בנחת והופתע למראה עיניו. זה היה בית'דינו של רבי יוסף חיים מבגדד, הנודע על שם ספרו 'בן איש חי'. אף-על-פי שלא כיהן כרב העיר היה נערץ בעיני כול. דרשותיו היו מוקד משיכה לאלפים, ולקולו נשמעו מגדול ועד קטן. גם ביתו היה פתוח לרווחה לכל נזקק ולכל שואל.

מראה בעלי הדין שהתייצבו בפתח היה חריג למדי. עמדו שם יהודי עני מבני הקהילה וערבי מקומי. הערבי היה התובע והיהודי הנתבע. בעומדם לפני ה'בן איש חי' פתח הערבי וסיפר כי היהודי גנב את כספו ואינו מוכן להשיבו לו.

"היינו בבית המשפט העיראקי", המשיך הערבי, "ושם הכחיש היהודי את דבר הגנבה והשוטפ פסק לטובתו. בעקבות זאת ביקשתי ממנו לבוא אל בית הדין של הרב, אולי כאן יודה באשמה". כל העת האזין ה'בן איש חי' לדבריו ברוב קשב, התבונן היטב בשניים והעביר את מבטו מזה לזה.

לאחר מכן ביקש ה'בן איש חי' לשוחח עם היהודי ביחידות. הוא פנה אליו ישירות ושאל: "האומנם כספו של הערבי מצוי בידך?".

היהודי לא היה יכול להעז פניו מול עיניו של ה'בן איש חי'. הוא השפיל את מבטו וענה: "כן. רציתי להחזיר לו את כספו, אך עני מרוד אני ואין לי מניין להשיג את הכסף. לכן הכחשתי את החוב בבית המשפט, כי ידעתי שאם לא אחזיר את הכסף מיד אושך אל בית'הכלא".

קרא הרב לערבי. שקט השתרר בחדר והרב שקע במחשבות. הוא ידע כי עליו למצוא דרך להחזיר לאיש את כספו. הרב הוציא ממגרתו צרור שטרות, הושיטו לערבי ואמר כי מאחר שכל ישראל ערבים זה לזה ישלם הוא את חובו של היהודי, וכאשר ישתפר מצבו של היהודי, יחזיר לו את הכסף.

מעשהו האציל של ה'בן איש חי' עורר התפעלות גדולה אצל הערבי. על-פי מצבו הכלכלי של היהודי היה ברור כי הכסף לא יחזור לידי הרב במהרה, אם בכלל. הערבי הביע את התפעלותו מיושרם של דיני ישראל, והוא שב אל ביתו שמח וטוב לב.

חלפו שנים. ה'בן איש חי' עלה בקודש. הוא היה ראש לכל רבני בבל.

ממדינות קרובות ורחוקות הריצו אליו שאלות וביירווי הלכות. אולם בליבו בערו כיסופים גדולים לעלות לארץ-הקודש.

דוגמה לכמהיתה הייתה הקפדתו לשלוח את כל כתיב'היד של ספריו לירושלים, להדפיסם שם דווקא. בכ"ה בניסן תרכ"ט החליט להוציא

לומדים גאולה מאת מנחם ברוד

יועצים במקום שוטרים

אחד מייעודי הגאולה הובע על-ידי ישעיה הנביא (ישעיה א,כו): "ואשיבה שופטייך כבראשונה ויועצייך כבתחילה". כך אנו גם מתפללים שלוש פעמים ביום: "השיבה שופטינו כבראשונה ויועצינו כבתחילה". כלומר, אנו מצפים שבזמן הגאולה ישונו השופטים והיועצים האמיתיים של עם-ישראל, כפי שהיו 'בראשונה' ובתחילה".

אולם כשמעיינים במערכת המשפט שהייתה בעם-ישראל בימי קדם מתברר שאמנם היו בה שופטים, אבל גם שוטרים, כפי שהתורה מצווה (דברים טז,יח): "שופטים ושוטרים תיתן לך בכל שערך". שופטים הם הדיינים הפוסקים פסקי הלכות לעם-ישראל, ושוטרים הם מי שתפקידם לכפות את בעלי'הדין לבצע את פסק השופט (כפי שרש"י מפרש שם). מדוע אין השוטרים מוזכרים בייעודי הגאולה, ובמקומם מופיעים 'יועצים'?

אין צורך בשוטרים

התשובה בפשטות היא שבזמן הגאולה לא יזדקקו עוד לשוטרים, מכיוון שלעתיד לבוא יבטל הרע ויסולק יצר הרע (כמו שנאמר: "את רוח הטומאה אעביר מן הארץ"). בעקבות זאת יצייתו הכול מעצמם לשופטים ולא יזדקקו לכפיית השוטרים. וכך מפרש הרד"ק (ישעיה שם): "זה יהיה בימות המשיח שיכלו הרשעים כולם ושארית ישראל לא יעשו עוולה ולא ידברו כזב".

החידוש שיהיה בזמן הגאולה אינו רק בהפיכת השוטרים למיותרים, אלא בכניסתם של היועצים' תחתיהם. אם בזמן הזה מערכת המשפט מורכבת משופטים ומשוטרים, לעתיד לבוא היא תהיה בנויה משופטים ומיועצים.

ההבדל בין שופט ליועץ הוא שהשופט עומד מעל הנשפט וגוזר עליו פסק הלכה, בלי שום התחשבות ברצונו ובמידת הבנתו. הנשפט חייב לקיים את פסק'דינו של השופט בין שהדברים מתקבלים על דעתו בין לאו. לעומתו, היועץ מדבר עם האדם לא מלמעלה למטה, אלא כשווה אל שווה, ונותן לו עצה שהשומע עצמו מבין ומרגיש שהיא טובה בעבורו.

ויש בזה מה שאין בזה: יתרונו של היועץ, שהשומע מקבל טוב יותר את העצה והיא חודרת עמוק יותר לפנימיותו. אולם לשופט יש יתרון, שדבריו מתקבלים מתוך סמכות עליונה, כמי שהקב"ה נתן לו כוח לעסוק את דבר התורה, והאדם מתבטל ומקיים את הוראתו מתוך קבלת'עול.

תורה ונבואה

חלוקה דומה קיימת בין דברי תורה לדברי נבואה. התורה, בעצם מהותה, היא חכמתו ורצונו של הקב"ה. גם כשירדה למטה ונתלבשה במושגי העולם הזה, היא נשארת למעלה מהבריאה ולמעלה משכלו המוגבל של אדם. לעומתה, הנבואה, אף שהיא דבר ה', אשר "נְגַלָה סודו אל עבדיו הנביאים" (עמוס ג,ז), בכל-זאת היא נקלטת בדעתו ובשכלו של הנביא, והיא גם צריכה להתגלות בדיבור (קול גשמי), וגם תוכנה קשור ל"דברים העתידיים להיות בעולם" (כדברי הרמב"ם בהלכות יסודי התורה פרק י הלכה ג).

ועל כך נאמר: "ואשיבה שופטייך כבראשונה ויועצייך כבתחילה". כשתבוא הגאולה תחזור השלמות של השופטים, פוסקי דיני התורה, והיועצים, הם הנביאים. ובראש ובראשונה משיח צדקנו עצמו, שיהיה הן רב הן נביא.

ההכנה לזה נעשית גם לפני הגאולה, ובעיקר בזמננו, כשכבר עומדים ברעם האחרונים שלפני הגאולה. ה'שופטייך' וה'יועצייך' הם רבותינו נשיאנו, שמלמדים תורה (גילוי פנימיות התורה) ומייעצים עצות בענייני תורה ויראת שמים, עד עניינים גשמיים – שזה עניין הנביאים; ועד הנבואה העיקרית – הנבואה ש"לאלתר לגאולה" ותיכף ומיד ממש "הנה זה (משיח) בא" (ראו ספר השיחות ה'תנש"א כרך ב, עמ' 087).

עד שנוצרה קבוצה גדולה, ואז היו יוצאים יחד בשיירת גמלים גדולה ובליוי שומרים.

בבוא חבורתו של ה'בן איש חי' למקום כינוס השיירה התברר כי השיירות עושות את דרכן גם בשבת. ה'בן איש חי' החליט לוותר על ההצטרפות לשיירה, וחיפש בדואי שיסכים ללוותם תמורת תשלום נכבד, ויעצור מלכת ביום שישי עד מוצאי שבת. לבסוף מצא אחד כזה שהסכים לתנאי, אם כי לא בקלות, והשיירה יצאה למדבר.

ביום שישי אחר-צהריים, בהיותם בלב המדבר, הודיע ה'בן איש חי' כי כאן יחנו וישבתו בשבת. הוא ביקש מהבדואי לעצור, אך האיש סירב. הוא החל לצעוק כי המקום מסוכן מאוד ושוורץ שודדים ובשום אופן לא יישאר שם יממה שלמה.

בלי אומר ודברים ירדו ה'בן איש חי' ומלווי מעל הגמלים, ערכו את חפציהם לקראת השבת והדליקו נרות זמן-מה לפני שקיעת השמש. בחריקת שיניים נשאר גם הבדואי במקום, אך מהפחד מפני התקפת שודדים התרחק והתחבא בין הסלעים, ומשם צפה אל ה'בן איש חי' ומלווי.

ליל שבת. את קבלת'שבת התפלל ה'בן איש חי' בדבקות, ואחר-כך עמד לומר קידוש בנעימה. במהלך הסעודה זימר זמירות שבת בקול. פתאום שמע הבדואי רחש. הוא הפנה את ראשו וראה חבורת שודדים מתגנבת בשקט למקום. דמו קפא בעורקיו. לא היה לו ספק במה שעתיד להתרחש עתה לנגד עיניו. הוא עצר את נשימתו כאשר ראש השודדים הותיר את חבורתו מאחור והתקרב בלאט אל חבורת היהודים.

עברו כמה רגעים ופתאום סבב ראש השודדים על עקבותיו וסימן לחבריו לשוב על עקבותיהם. הללו הביעו את מחאתם על שהוא מורה להם לוותר על הטרף הקל שנודמן להם. הבדואי שמע את מפקד השודדים אומר כי זה רב גדול וקדוש, שעמד לימינו בעת צרתו ושילם לו את הכסף שיהודי אחר היה חייב לו. בשום פנים ואופן לא יניח להם לפגוע בו.

אחרי שהשודדים נעלמו יצא הבדואי ממקום מסתורו ורץ בהתרגשות אל ה'בן איש חי'. הוא נפל על ברכיו וביקש את סליחתו, בראותו כי איש אלוקים קדוש הוא.

אחרי השבת המשיכה החבורה בדרכה, ובמהרה הגיעה לארץ-ישראל. ה'בן איש חי' ביקר בקברי האבות ובעוד מקומות קדושים, ובשלהי אלול באותה שנה חזר בשלום לביתו שבגדד.

תפקיד ההורים לעודד הצלחה

הלימוד על ידי תגובה חיובית להצלחות של הילד. "צריך לומר לילד משפטים כמו 'איזה יופי', 'היום למדת כך וכך', 'היום קראת את זה, עוד מעט תקרא הלאה' ועוד. כל התקדמות חיובית לזכות להכרה ולהתלהבות מצד המורה וההורים. יש ילדים שבאים הביתה והוריהם אינם מתעניינים בידע שהם רכשו, אינם מעודדים, ואינם מעניקים תחושה של חשיבות ההצלחה. הם בעצם משדרים לילד שאין לו סיבה להתאמץ להשיג הישגים".

מראה מלבב הוא לראות את הילדים הולכים בשמחה לבית הספר ביום פתיחת שנת הלימודים, אך האם אותה חדווה תישאר גם בהמשך השנה? איך מבטיחים שכל ילד יקבל את תשומת הלב הראויה ואת הגישה המתאימה לו? הפרופסור המפורסם **ראובן פוירשטיין** (91), מייסד שיטה חינוכית הנלמדת במדינות רבות ברחבי העולם, שזכה בפרסים יוקרתיים רבים, מעניק לקוראי 'שיחת השבוע' כמה עצות ותובנות.

הפרופ' פוירשטיין סבור שהכנה של הבית לקראת בית הספר חשובה ביותר. "לא מספיק לצייד את הילד במחברות וספרים", הוא קובע. "ילד שעולה לכיתה א צריך לקבל קודם לכן בבית את יסודות הקריאה. כשיגיע לבית הספר יהיה מסוגל להיות קשוב וללמוד. מקובל לטעון שריבוי התלמידים בכיתה פוגע ביכולת ההקשבה. אבל ילד שאין לו הרגלים של לימוד והקשבה, גם בכיתה בת חמישה תלמידים לא יקשיב".

שאלה כהזדמנות

עם זה הוא מזהיר מביקורתיות מדכאת: "כשהילד מוכיח שהוא מבין ויודע, יש לעודד אותו, אולם אם מתברר שהילד לא הצליח להבין וללמוד - אין להאשים אותו, אלא פשוט לשבת וללמד אותו. אסור ליצור בילד תחושה של כישלון. ביקורת והאשמה עלולות להיות הרסניות".

שאלנו אותו איך משלבים חינוך לקבלת עול עם עידוד הילד לשאול שאלות. "אין ספק שצריך לעודד את הילד לשאול. המסורת של עם ישראל מכוונת לכך. למשל, חג הפסח. יושבים בדרך שונה, מטבילים כרפס במי מלה, אוכלים מרור ועוד, וכל זה כדי שהילד ישאל קושיות ואנחנו נענה לו. כשילד שואל שאלה חשוב מאוד לראות בזה הזדמנות. יש לעודד אותו ולהשיב ברצינות על השאלה, על-פי יכולת הבנתו. מובן שיש דברים שעל הילד לקבל בקבלת עול",

להכין את הילד

הפרופ' פוירשטיין מביא דוגמה מאב שיושב עם בנו בבית הכנסת ועוקב איתו אחר הקורא בתורה בעת קריאת התורה. "נוסף על החינוך לכבד את שעת הקריאה בספר התורה, אב כזה מחנך את בנו לעקוב אחר הנקרא", הוא אומר.

איך גורמים לילדים לאהוב את הלמידה ולרצות לדעת? לדבריו, ההורים יכולים לחזק את אהבת

פינת ההלכה

מאת הרב יוסף גינזבורג, רב אזורי עומר

איסור הלנת שכר

שאלה: האם מעסיק עובר על איסור הלנת שכר אם עיכוב התשלום נובע מקושי אמיתי לשלם את השכר?

תשובה: לא ישכור אדם עובד אם ידוע לו שלא יוכל לשלם את שכרו בזמנו.

מצווה לתת לשכיר את שכרו בזמנו, ואם אחר - עובר במצוות עשה ובכמה מצוות לא-תעשה, שנאמר (דברים כד): "לא תעשוק שכר שכיר... ביומו תיתן שכרו ולא תבוא עליו השמש". החל מסוף היום (או הלילה) שנסתיימה בו תקופת עבודתו (יום, חודש או שנה), עובר המעביד ב'בל תלין'.

אין המעביד עובר אלא אחר שהעובד תבע ממנו את שכרו, ואינו עובר אלא כשיש לו מעות ואינו משלם. גם אם יש למעביד חלק מהשכר, ישלם את מה שיש לו, ואם לא נתן - עובר על כל האמור.

אפילו השכיר עשיר, עובר המעסיק על 'בל תלין'.

עידוד ולא ביקורת. הפרופ' פוירשטיין (צילום: מיכאל פוירשטיין)

אבל אין בכך סתירה ללמידה ולהסבר".

תחושת עלייה

לסיום הוא מעניק טיפ קטן להורים: "הדבר החשוב ביותר הוא ליצור אצל הילד תחושה של עלייה, לגרום לו להרגיש שיש ממנו ציפייה להצלחה. גם אם חלילה אירע כישלון יש לומר לו 'זה קורה' ולא להפוך זאת לטרגדיה. תחושת ההצלחה היא הקרקע שעליה גדלות עוד הצלחות".

ברכות וישועות

רבים נושעו מברכותיו הקדושות של הרבי מליובאוויטש

גם כיום אפשר לעלות ולהשתטח על 'הצינן' הקדוש של הרבי, ולשלוח מכתבים ל'צינן' לבקשת ברכה.

ohel chabad lubavitch, 226_20 Francis Lewis Blvd. Cambria Heights, N.Y 11411
Tel: 1-718-723 4545, Fax: 1-718-723 4444

www.ohelchabad.org

אולם אם יש לו שני שכירים, עני ועשיר, ואין לו לשלם לשניהם, יקדים את העני.

אפילו כשאינו לו כסף, מידת חסידות ללוות ולשלם לשכיר בזמנו (והאר"י ז"ל היה מתעכב לפעמים מלהתפלל מנחה עד השקיעה כדי להשיג מעות ולשלם שכר שכיר). אם השכיר מבקש מהמעביד שיהיה שכרו שמור אצלו, רצוי שהמעביד ישלם לו תחילה ויחזור וייקח ממנו בתורת פיקדון.

אם מימוש נכסים בעבור תשלום השכר יגרום לעסק נזק רציני, אין המעביד חייב לעשות זאת, אך אם מצב העסק נראה אבוד, חייב לעשות זאת ולהציל את השכר. כשהמעביד מסביר את המצב לעובדים, ומקבל את הסכמתם להמתין עד שמצב העסק ישתפר (בתקווה שיצליח להציל את העסק ויוכל להוסיף להעסיקם גם בעתיד), אינו עובר.

מקורות: ב"מ קיקוב. רמב"ם הל' שכירות פ"א. ספר החינוך, מצוה תקפח. תוס' ח"מ סי' שלט ונו"כ. שו"ע אדמו"ר הזקן ח"מ הל' שכירות סי"א ואילך (במהדורה הישנה חלק ה' עמ' 1777, ובחדשה ח"ו עמ' קנא). פתחי חושן הל' שכירות פ"ט, וש"נ.

חדש: סודות הגאולה

כל מה שצריך לדעת על הגאולה וביאת המשיח

דמותו של המשיח • תהליכי הגאולה • מה יהיה בימות המשיח • תחיית המתים • ועוד

ספר מרתק, מאיר עיניים, כתוב בסגנון קולח ובהיר, ניקוד מלא

להזמנות: טל' 1-718-6041020

